

ONTWIKKELINGEN VAN HET SOCIAAL EUROPA

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST

457

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST

DOOR | OBSERVATOIRE SOCIAL EUROPEEN¹

De Europese Commissie heeft een mededeling over de Europese sociale dimensie gepubliceerd alsook de documenten, bedoeld om het Europees semester van 2014 voor te bereiden. Het tweede semester van 2013 werd gekenmerkt door de eerste toepassing van de Europese regels bij de opmaak van de nationale begrotingen (*Two Pack*). Het tot stand gekomen akkoord over het meerjarige financiële kader (2014-2020) bevestigt strenge bezuinigingen en maakt een koppeling tussen het regionale beleid en de naleving van de begrotingsdiscipline. Op internationaal niveau roept het Internationaal Monetair Fonds op tot een sterkere integratie en de creatie van een werkloosheidsverzekering voor de eurozone. Het Europees Comité voor Sociale Rechten van de Raad van Europa heeft zich tot slot kritisch uitgesproken over de Zweedse wetgeving die de collectieve onderhandelingen herzielt ingevolge een besluit van het Hof van Justitie van de Europese Unie (zaak-Laval).

1. HET INSTITUTIONELE DEBAT

1.1. DE SOCIALE DIMENSIE VAN DE EMU

De “mededeling over de sociale dimensie van de Economische en Monetaire unie (EMU)” die op 2 oktober 2013 is aangenomen door de Commissie, was verwacht. Ze past in de lijn van het programma “Voor een hechte EMU”, gepubliceerd in november 2012, en het verzoek van de Europese Raad van december 2012 aan de Commissie om nieuwe maatregelen te presenteren die ook de sociale partners betrekken. De mededeling bevat geen verwijzing naar het document over automatische stabilisatoren van 4 oktober 2013 van de werkgroep van de DG Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie van de Commissie. Dit document, geïnspireerd op het model van de Verenigde Staten, bestudeert in het bijzonder de invoeringsmodaliteiten van een werkloosheidsverzekering op centraal-Europees niveau. Achterliggend staat het voor de denkpiste over de consolidatie van het Europese federalisme, die zonder grote ruchtbaarheid verder wordt gevolgd.

(1) Hoofdonderzoeker: Cécile Barbier.

De mededeling van 2 oktober neemt vijf “kernindicatoren” in het sociale domein van het domein van tewerkstelling in aanmerking voor de creatie van een scorebord:

- het werkloosheidscijfer en de ontwikkeling ervan;
- het percentage jongeren dat niet werkt en geen onderwijs of opleiding volgt (NEET), alsook het jeugdwerkloosheidspercentage;
- het reële beschikbare inkomen van huishoudens (bruto);
- het percentage van de bevolking op actieve leeftijd dat risico loopt op armoede;
- ongelijkheid (verhouding S80/S20).

Men zal opmerken dat dit scorebord geen gezondheidsindicatoren omvat.

Dit nieuwe scorebord zal echter een louter indicatieve waarde hebben. Volgens de mededeling van de Commissie zouden de indicatoren ervan namelijk niet dwingend zijn voor de staten. Een gebrek aan dwingend karakter dat de Commissie rechtvaardigt door te garanderen dat ze zo ver mogelijk is gegaan binnen de beperkingen van de verdragen, dus zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de lidstaten op het gebied.

Wat de sociale partners betreft, verbindt de Commissie zich er in haar mededeling toe om:

- de sociale partners van de Unie te ontmoeten voorafgaand aan de aanneming van de jaarlijkse groeianalyse, elk jaar in het najaar;
- een debat te organiseren met de sociale partners van de Unie en hun nationale leden na het onderzoek van de jaarlijkse groeianalyse;
- voorbereidende technische vergaderingen te houden vóór de tripartiete sociale top van maart en andere ontmoetingen op hoog niveau;
- de lidstaten aan te moedigen om samen met de nationale sociale partners alle hervormingen te onderzoeken die volgen uit de landenspecifieke aanbevelingen.

De ministers van Sociale Zaken hebben de noodzaak gesteund om de sociale dimensie van de EMU binnen de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken (EPSCO) te versterken. Volgens hen zouden de gebruikte indicatoren meer verfijnd en geanalyseerd moeten worden op basis van de huidige instrumenten. Het scorebord zou van toepassing moeten zijn voor alle lidstaten, zonder echter te leiden tot automatische aanbevelingen. Het Europees Parlement heeft ook een resolutie aangenomen over “de versterking van de sociale dimensie van de EMU”. Met 302 stemmen voor, 242 tegen en 6 onthoudingen werd een amendement ingediend op verzoek van de fractie van de Europese Volkspartij (EVP) om te erkennen “*dat de tenuitvoerlegging van de sociale dimensie van de EMU onderworpen is aan het subsidiariteitsbeginsel en het best kan worden gerealiseerd aan de hand van beste praktijken en collegiale toetsing op Europees niveau*”. De resolutie dringt er ook op aan dat “*op het scorebord indicatoren worden opgenomen inzake kinderarmoede, toegang tot gezondheidszorg, dakloosheid, alsmede een index voor fatsoenlijk werk, zodat een goede beoordeling van de sociale situatie in de EU kan worden gemaakt*”.

Referenties:

Europese Commissie: COM(2013) 690, 2 oktober 2013:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0690:FIN:NL:PDF>

Paper on Automatic Stabilisers, Commission's DG Employment, Social Affairs and Inclusion working group, 4 oktober 2013.

Raad EPSCO, Doc. 14693/13, 15 oktober 2013:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/NewsWord/nl/lisa/139455.doc>.

Europees Parlement: P7_TA-PROV(2013)0515.

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0515+0+DOC+XML+V0//NL>.

1.2. ECONOMISCH EN SOCIAAL BESTUUR: VOORBEREIDING VAN HET EUROPEES SEMESTER 2014

De Europese Commissie heeft de jaarlijkse groeianalyse aangenomen. Daarin staan de algemene economische prioriteiten voor het jaar 2014. De Commissie heeft ook het rapport gepubliceerd over het alarmmechanisme dat wijst op de eventuele economische onevenwichtigheden in de lidstaten, alsook haar ontwerp van het gezamenlijke rapport over de tewerkstelling dat de ontwikkelingen en uitdagingen op de arbeidsmarkt en in het sociale domein analyseert. Volgens de Commissie *“is de grootste uitdaging waarvoor Europa's economie nu staat, hoe het nu aan de gang zijnde herstel kan worden aangehouden”*.

Het startschot voor het vierde Europees semester wordt gegeven in een omgeving waar, volgens de Commissie, *“de groei begint terug te keren en de lidstaten voortgang maken in het corrigeren van de onevenwichtigheden die zich vóór de crisis hebben ontwikkeld”*.

De Commissie houdt de focus aan op vijf hoofdprioriteiten voor het komende jaar:

- een gedifferentieerd, groeivriendelijk beleid van begrotingsconsolidatie;
- herstel van de kredietverschaffing aan de economie;
- groei en concurrentievermogen bevorderen, nu en voor de toekomst;
- werkloosheid bestrijden en maatregelen nemen om de sociale gevolgen van de crisis aan te pakken;
- het overheidsapparaat moderniseren.

Volgens de Commissie *“moet de nationale verantwoordelijkheid voor de landenspecifieke aanbevelingen op EU-niveau worden versterkt, dus moeten de lidstaten de nationale parlementen, de sociale partners en de burgers meer bij het proces betrekken om ervoor te zorgen dat de belangrijke hervormingen worden begrepen en aanvaard. De lidstaten van de eurozone moeten meer tijd besteden aan het coördineren van de belangrijkste hervormingen – vooral op de arbeids- en productmarkten – alvorens deze op nationaal niveau worden doorgevoerd. En de lidstaten moeten de landenspecifieke aanbevelingen die zij elk*

voorjaar ontvangen, beter implementeren". Dit zou de vorm kunnen aannemen van een "contractuele regeling" of "samenwerkingsovereenkomst", aangenomen door de regering en hun nationale parlement en vervolgens door de Europese instellingen om de betrokkenheid bij de "hervormingen" te vergroten vanuit de aanbevelingen, geformuleerd in het kader van het Europees semester. Het gaat erom de lidstaten aan te zetten tot "structurele hervormingen" in ruil voor financiële stimulansen (cf. ook deel 1.4.).

Het waarschuwingsmechanismeverslag 2014, waarmee de volgende jaarlijkse cyclus van de procedure bij macro-economische onevenwichtigheden van start gaat, toont dat *"verschillende lidstaten voortgang maken in het verminderen van hun tekort op de lopende rekening en bij het keren van de tendens naar verzwakking van het concurrentievermogen"*.

Uit het ontwerp van het gezamenlijke verslag over de werkgelegenheid, dat in bijlage is gepubliceerd, blijkt *"dat er een aantal bemoedigende tekenen zijn dat de werkloosheid niet verder is gestegen, en dat de lidstaten afgelopen jaar inzake de arbeidsmarkthervormingen vooruitgang hebben geboekt"*. Het tweede jaarlijkse verslag over de integratie van de interne markt van de Commissie vestigt de aandacht op de afwezigheid van enige vooruitgang bij het openstellen van de energiemarkten, waar 14 lidstaten – twee jaar na de termijn – het derde energiepakket van de EU nog naar behoren in nationaal recht moeten omzetten. Het verslag laat ook zien dat lidstaten nog niet volledig uitvoering hebben gegeven aan de EU-dienstenrichtlijn, die de algemene groei kan aanzwengelen tot 2,6 % van het bbp in de komende vijf à tien jaar.

Referenties:

Startschot van het Europees semester, IP/13/1064, 13 november 2013:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1064_nl.htm.

Waarschuwingsmechanisme gelanceerd door de Commissie, 13 november 2013:

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-970_en.htm.

1.3. ECONOMISCH EN SOCIAAL BESTUUR: TOEPASSING VAN HET TWO PACK

Volgens de regels van het *Two Pack* dienen de nationale regeringen vóór 15 oktober hun ontwerpbegroting in bij de Europese Commissie. Vóór 15 november brengt de Commissie advies uit over deze begrotingen en opmerkingen. Zo heeft de Europese Commissie op 15 november adviezen gepubliceerd over de begrotingen van de 13 lidstaten van de eurozone die niet onderhevig zijn aan een economisch aanpassingsprogramma (alle lidstaten van de eurozone behalve Cyprus, Griekenland, Ierland en Portugal). In vergelijking met het vorige kader moeten de aanbevelingen, geformuleerd door de Commissie, niet langer vooraf worden goedgekeurd door de Raad. Als de Commissie vindt dat een begroting niet in overeenstemming is met de

Europese verplichtingen, kan ze bovendien een herziene ontwerpbegroting vragen. In overeenstemming met het nieuwe gemeenschappelijke budgettaire tijdpad ingevoerd door het *Two Pack*, moeten de begrotingen uiterlijk op 31 december van elk jaar worden aangenomen door de nationale parlementen. Uit een eerste controle van de nationale begrotingen, uitgevoerd door de Commissie, blijkt dat België tot de landen behoort “die algemeen in orde zijn” met hun Europese verplichtingen (samen met Oostenrijk en Slovenië). Daaruit volgt dat België in 2014 de procedure voor buitensporige tekorten, ingeleid in 2009, zou mogen verlaten. De adviezen van de Commissie werden onderzocht door de Eurogroep van 22 november 2013.

Referenties:

IP/13/1082, 15 november 2013:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1082_en.htm.

Eurogroup Statement, 22 november 2013:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/139704.pdf.

1.4. MEERJARIG FINANCIËEL KADER (2014-2020): BEVESTIGING VAN DE STRENGHEID EN CONDITIONALITEIT IN HET COHESIEBELEID

Het Europees Parlement heeft op 19 en 20 november 2013 alle teksten aangenomen met betrekking tot de begrotingsplanning van de Europese Unie. Het algemene reglement over het meerjarige financiële kader (MFK) werd aangenomen met 537 stemmen voor, 126 tegen en 19 onthoudingen. Het interinstitutionele akkoord over de begrotingsdiscipline, de samenwerking op begrotingsgebied en een goed financieel beheer werd aangenomen met 557 stemmen voor, 118 tegen en 11 onthoudingen. Ingevolge de stemming van het MFK tonen de bedragen toegekend aan hoofdstuk 1 “Slimme en inclusieve groei” een totaal van 450 763 miljoen EUR voor de periode 2014-2020 op een totaal van 959 988 miljoen.

De Europese Commissie heeft er ook aan herinnerd dat een van de vernieuwingen, opgenomen in het nieuwe cohesiebeleid is, dat “*de programma’s in overeenstemming moeten zijn met de nationale hervormingsprogramma’s en de hervormingen moeten volgen die in het kader van het Europees semester in de landenspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld*”. Indien nodig kan de Commissie de lidstaten vragen om – in het kader van de zogenaamde clausule inzake macro-economische conditionaliteit – programma’s te wijzigen om belangrijke structurele hervormingen te ondersteunen. In het uiterste geval kan zij fondsen opschorten indien de economische aanbevelingen ernstig en herhaaldelijk worden geschonden.

Referenties:

Europees Parlement, aangenomen teksten, Deel I, plenaire zitting van 19 november 2013:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+20131119+SIT-01+DOC+WORD+V0//NL&language=NL>.

Europees Parlement, aangenomen teksten, Deel III, plenaire zitting van 20 november 2013:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+20131120+SIT-03+DOC+PDF+V0//NL&language=NL>.

MEMO/13/1011 19/11/2013:

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1011_en.htm.

2. HERZIENING VAN DE VERDRAGEN

2.1. HERZIENING VAN DE VERDRAGEN

Het Europees Parlement wil een herziening van de Europese verdragen. Op basis van de noodzaak om een einde te maken aan de maandelijks verhuizing van de afgevaardigden tussen Brussel en Straatsburg, verzoekt een resolutie aangenomen op 20 november 2013 met 483 stemmen voor, 141 stemmen tegen en 34 onthoudingen, om een gewone verdragsherzieningsprocedure op grond van artikel 48 van het Verdrag van de Europese Unie (VEU) in gang te zetten met het oog op een wijziging van artikel 341 van het Verdrag over de Werking van de Europese Unie (VWEU) en van Protocol nr. 6, opdat het Parlement zelf kan beslissen over de plaats van zijn zetel en zijn interne organisatie. Volgens het verdrag van de Unie *“wordt de zetel van de instellingen van de Unie in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten vastgesteld”*.

Referentie:

P7_TA-PROV(2013)0498, Resolutie van het Europees Parlement van 20 november 2013 over de plaats van de zetels van de instellingen van de Europese Unie.

2.2. UITVOERING VAN HET EUROPEES BEGROTINGSVERDRAG

Op basis van artikel 13 van het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur (VSCB) werd de Interparlementaire Conferentie over het economische en financiële bestuur van de Europese Unie georganiseerd van 16 tot 17 oktober 2013 door het Litouwse voorzitterschap van de Raad te Vilnius binnen het Parlement (Seimas). De afgevaardigden van de Litouwse overheden, van de nationale parlementen en van het Europees Parlement, maar ook van de Europese Commissie middels de interventie van Olli Rehn, belast met economische en monetaire zaken, hebben twee dagen gediscussieerd om de doelstellingen en de visie te bepalen van de conferentie, die meer betrokkenheid van de nationale parlementen beoogt.

Bij die gelegenheid werd het voorstel van het voorzitterschap om een intern reglement op te stellen, met gemengde gevoelens onthaald. Dit project staat opnieuw op de agenda van de volgende conferentie, die normaal in februari 2014 plaatsvindt in Brussel. Een federaal afgevaardigde en twee senatoren hebben deelgenomen aan deze ontmoeting alsook een afgevaardigde van het Vlaams Parlement. De vergadering van Vilnius heeft geleid tot een confrontatie tussen Europese en nationale parlementariërs. De afgevaardigde van de commissie van Financiën van de Franse nationale Vergadering, Christophe Caresche (PS), zegt dat hij voorstander is van de betrokkenheid van het EP, dat zijn macht wil vergroten in het kader van het Europees semester, maar hij ziet er geen rol voor in het kader van de aanneming van de landenspecifieke aanbevelingen. Volgens de Franse afgevaardigde is het probleem gekoppeld aan de verdeling van de bevoegdheden: *“Het probleem is gewoon dat het gaat om nationale bevoegdheden! Het parlement heeft een heel simpele redenering: alles wat op Europees niveau is, valt onder zijn bevoegdheid, wat op nationaal niveau is, valt onder de nationale parlementen. Maar in werkelijkheid is het anders: we zijn niet in een federaal systeem. Dat zou zo zijn mochten we een Europese begroting hebben maar momenteel gaat het om de coördinatie van nationale beleidslijnen. En het is trouwens grotendeels door de afwezigheid van de federale begroting dat het zo werkt, aangezien men verplicht is te beginnen met de nationale begrotingen en deze begrotingen te betuigen. Het is moeilijk, vanaf het ogenblik dat het werd aangenomen door de nationale parlementen, die laatste uit te sluiten uit het begrotingspact”.*

Referentie:

Website van Toute l'Europe, 18 oktober 2013:

<http://www.touteurope.eu/actualite/christophe-caresche-revient-sur-la-premiere-conference-interparlementaire-sur-la-gouvernance-econ.html>.

3. SOCIALE WETGEVING VAN DE EU

3.1. INWERKINGTREDING VAN DE RICHTLIJN OVER GRENSOVERSCHRIJDENDE ZORG

Tot 25 oktober 2013 hadden EU-landen de tijd om hun eigen wetgeving aan te passen aan Richtlijn 2011/24/EU. De toepassing van de richtlijn voert drie grote veranderingen in op het vlak van patiëntenrechten. Ten eerste hebben de burgers van de Europese Unie het recht zich te laten behandelen in om het even welke lidstaat, en het recht op de vergoeding daarvan, ongeacht of het openbare of privébehandelingen betreft. Ten tweede, voorafgaande toestemmingen voor medische zorg in het buitenland worden de uitzondering en niet de regel. Tot slot hebben de burgers het recht met kennis van zaken te kiezen tussen verschillende behandelingsopties. Ze hebben dus het recht om alle informatie die ze nodig hebben, te ontvangen van de nationale contactpunten, opgericht op grond van de nieuwe richtlijn, alsook rechtstreeks van de zorgaanbieders. Om de transparantie van de kwaliteits- en veilig-

heidsnormen in de hele Unie te vergroten, pleit de richtlijn voor een wederzijdse ondersteuning en samenwerking tussen de lidstaten, in het bijzonder met betrekking tot de interoperabiliteit van e-gezondheidstools en het gebruik van de evaluatie van gezondheidstechnologie. Ze bevordert ook de erkenning van geneesmiddelenvoorschriften in alle lidstaten. Tot slot voorziet de richtlijn in de ontwikkeling van Europese referentienetwerken, om de bundeling van kennis en het efficiënte gebruik van resources op het vlak van hooggespecialiseerde gezondheidszorg te maximaliseren en in het bijzonder wat betreft de diagnose en behandeling van zeldzame ziekten.

Referentie:

MEMO/13/918, 22 oktober 2013:

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-918_nl.htm.

4. DE STEM VAN INTERNATIONALE ORGANISATIES

4.1. HET INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS STELT EEN GEMEENSCHAPPELIJKE WERKLOOSHEIDSVERZEKERING VOOR DE STATEN VAN DE EUROZONE VOOR

In een studie gepubliceerd in september 2013, pleiten de diensten van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor een grotere budgettaire integratie. De risico's dienen in hogere mate tussen de lidstaten te worden verdeeld. Hiertoe moeten een fonds voor onvoorziene uitgaven voor de hele zone, een Europees stelsel van werkloosheidsverzekeringen en een gezamenlijke begroting voor de eurozone in het leven worden geroepen, wat de kosten van mogelijke reddingsplannen zou verminderen. Volgens deze studie zou de oprichting van een stelsel van werkloosheidsverzekering voor de eurozone een herziening van de verdragen of het sluiten van een internationaal verdrag over het model van het begrotingsverdrag vereisen.

Referentie:

Allard, C., Brooks, P.K., Bluedorn, J.C., Bornhorst, F., Christopherson, K., Ohn-sorge, F., Poghosyan, T., and an IMF Staff Team (2013), Towards a Fiscal Union for the Euro area, IMF Staff Discussion Note, SDN/13/09, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2013/sdn1309.pdf>.

4.2. GEDETACHEERDE WERKNEMERS: DE ONRECHTSTREEKSE KRITIEK OP EEN ARREST VAN HET HOF VAN JUSTITIE DOOR HET EUROPEES COMITE VOOR SOCIALE RECHTEN (ECSR)

In een beslissing gepubliceerd op 20 november 2013, heeft het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR) van de Raad van Europa beslist dat Zweden het meermaals herziene Europees sociaal handvest schendt. Twee Zweedse vakbonden, *Landsorganisationen i Sverige (LO)* en *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, hadden klacht neergelegd tegen Zweden, waarbij ze kritiek uitten op de wet-*"Laval"* die was ingevoerd om overeen te stemmen met het arrest-Laval van het Hof van

Justitie van de Europese Unie (het Hof van Justitie) (C-341/05 – Laval un Partneri). Ingevolge dit vonnis had de Zweedse regering op 8 oktober 2009 een reeks maatregelen voorgesteld. Zonder het Zweedse stelsel ingrijpend te wijzigen, omlijnen deze maatregelen de mogelijkheden voor een vakbond om een collectieve actie te voeren tegen een buitenlandse onderneming om de toepassing van een collectieve overeenkomst te verkrijgen.

Het is in het kader van gedetacheerde werknemers dat het ECSR het volgende vaststelt:

- het gebrek aan promoten, wat gedetacheerde werknemers betreft, van passende procedures voor vrijwillige onderhandelingen tussen de werkgeversorganisaties en vakbondsorganisaties om de arbeids- en tewerkstellingsvoorwaarden te reglementeren via collectieve overeenkomsten;
- onevenredige beperkingen op het recht van vakbonden om collectieve acties te voeren teneinde de arbeidsvoorwaarden van gedetacheerde werknemers te verbeteren; inadequate erkenning van het fundamentele recht op collectieve actie;
- wat de verloning en de andere arbeidsvoorwaarden betreft, dat een niet minder gunstige behandeling dan van Zweedse werknemers met een overeenkomst van onbepaalde duur niet gegarandeerd is voor de gedetacheerde werknemers;
- wat betreft het genieten van voordelen aangeboden door de collectieve overeenkomsten, dat een niet minder gunstige behandeling dan die van Zweedse werknemers niet gegarandeerd is voor gedetacheerde werknemers die zich wettig op het grondgebied bevinden.

Referenties:

Algemene Confederatie van het werk van Zweden (LO) en Algemene Confederatie van kaderleden, ambtenaren en bedienden (TCO) c. Zweden, Klacht nr. 85/2012, beslissing van 20 november 2013:

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/newscoportal/cc85admissmerits_EN.asp.

Arrest van het Hof in de zaak C-341/05, Laval un Partneri Ltd / Svenska Byggnadsarbetareförbundet e.a., 18 december 2007:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62005CJ0341:NL:PDF>.

(Vertaling)